

PERSTEKST

20 maart 2007

Inleiding

Bijna een op drie inwoners in Vlaanderen zijn 25 jaar of jonger. Toch weten wij bijzonder weinig over de leefwereld, de leefomstandigheden en het gedrag van deze groep en hoe hun leefsituatie evolueert overheen de tijd. Voor beleidsmedewerkers, praktijkwerkers en onderzoekers vormt dit een weerkerend probleem. Het boek 'Jongeren in cijfers en letters' speelt gedeeltelijk in op deze nood en brengt brede informatie over de leefwereld van de 14- tot 25-jarigen (inclusief de 25-jarigen). Zij maken 14% uit van de bevolking van het Vlaamse Gewest. De informatie is gebaseerd op gegevens uit de monitor die ontwikkeld werd door het Jeugdonderzoeksplatform (JOP), in opdracht van de heer B. Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel. De eerste afname van de monitor, te zien als een nulmeting, werd uitgevoerd bij 2503 jongeren uit Vlaanderen. Het is de bedoeling dat dergelijke bevraging om de vier jaar wordt uitgevoerd.

De inhoud van de monitor kan worden gevat onder 3 C's, verwijzend naar de Engelse begrippen 'conditions', 'convictions' en 'conduct'. Inhoudelijk gaat het om volgende invulling:

- *conditions* of leefomstandigheden: gerapporteerde, objectieve gegevens. Hier worden gegevens ingewonnen over: sociale achtergrond, onderwijs dat gevolgd wordt, soort werk, gezinssamenstelling, bezit van nieuwe media en samenstelling van de vriendengroep;
- *convictions* of leefwereld: subjectieve gegevens. Er worden vragen gesteld over: welbevinden, schoolwelbevinden, beleving van relaties met ouders, buurtbeleving, vriendschapsrelaties, beleving van de werkomgeving, mediavorkeuren, waarden, politieke interesse, toekomstperspectief en politieke voorkeur;
- *conduct* of (gerapporteerd) gedrag. De monitor geeft informatie over: mobiliteit, delinquentie, vrijetijdsbesteding, op kamp/op reis gaan, krant lezen, gebruik van internettoepassingen, verenigingsparticipatie, sociale actie, contact met sociale instituties en politieke actie.

De JOP-monitor 1 werd eind 2005 en begin 2006 afgenomen bij representatieve steekproeven van respectievelijk 18- tot 25-jarigen en 14- tot 18-jarigen. Het is de bedoeling dat de JOP-monitor om de vier jaar wordt afgenomen. Vergelijkingen tussen de bevindingen van de opeenvolgende metingen zullen doorheen de tijd trends in de leefwereld en levensomstandigheden van jongeren laten zien die relevant zijn voor het beleid.

Achtereenvolgens komen in het boek volgende 14 thema's aan bod: gezinsrelaties, gezinssituatie, school, schoolbeleving, vakantiejobs, werk, levenslang en levensbreed leren, mobiliteit, vriendschap en relaties, welbevinden, participatie aan het verenigingsleven, politiek, ethnocentrisme en delinquentie. In hoofdstuk

15 wordt ten slotte een samenvatting gegeven van de belangrijkste bevindingen uit de JOP-monitor 1.

De resultaten corresponderen in belangrijke mate met de bevindingen die wij samenbrachten uit de literatuur in het vorige boek van het JOP: 'Jongeren van nu en straks' (Vettenburg, Elchardus & Walgrave, 2006). Verdere analyses op het materiaal uit de JOP-monitor 1 zullen echter toelaten de beschreven resultaten nog verder uit te diepen en de voorziene recurrente metingen, waarvan de volgende is voorzien in 2008, zullen het mogelijk maken om door de tijd heen evoluties in de leefwereld van jongeren bloot te leggen.

Een greep uit de resultaten...

De leefomstandigheden van jongeren zien er in Vlaanderen als volgt uit: de grote meerderheid van de 14-tot 25-jarigen woont nog thuis, overwegend bij beide ouders, en de relaties met de ouders is positief. Een ruim deel verlaat het ouderlijk dak tussen de 22 en 25 jaar. De studiekosten worden bij de meesten in grote mate gedragen door de ouders, sommigen hebben een studiebeurs maar de kans om verder te studeren blijft aanzienlijk groter bij jongeren met hoogopgeleide en/of werkende ouders. Veel jongeren klussen bij, vooral tijdens de zomervakantie en – in mindere mate – tijdens het weekend. Van de groep die niet studeert, is het grootste deel aan het werk, overwegend in voltijdse betrekkingen en ruim meer dan de helft heeft een contract van onbepaalde duur. Deze situatie geldt in sterkere mate voor mannen en voor hoogopgeleiden. Een grote groep werkenden scholen zich bij in het kader van hun baan. Maar ook bij de totaalgroep van 14-tot 25-jarigen zien we dat zij in hun vrije tijd nog lessen en cursussen volgen. Jongeren blijken gemiddeld 3,85 'beste' vrienden/vriendinnen te hebben en bijna de helft geeft aan een vaste relatie te hebben.

Hun leefwereld is overwegend gekenmerkt door een positieve beleving. Het merendeel van de jongeren heeft een positieve relatie met zijn/haar ouders. De nog studerende gaan graag naar school en dit blijkt iets sterker het geval bij de studenten aan de hogeschool en universiteit. Verder zagen we dat jongeren vriendschap vooral zien als een vertrouwensrelatie en iets minder dan de helft heeft een lief. De meeste 14- tot 25-jarigen hebben een positief zelfbeeld, kijken uit naar de toekomst, voelen zich veilig en beleven hun buurt als positief. Jongeren blijken weinig geïnteresseerd te zijn in politiek. Wel blijken bepaalde onconventionele vormen van politiek vrij populair te zijn bij jongeren. De politieke betrokkenheid neemt toe met de leeftijd en op 18 jaar verdubbelt de kans om een geldige stemintentie te hebben. Het ethocentrisme blijkt vooral voor te komen in het waardepatroon van laagopgeleide, mannelijke of niet erg levensbeschouwelijk geïnteresseerde jongeren.

Met betrekking tot hun gedrag kregen wij volgende informatie. Jongeren verplaatsen zich vooral met de fiets, als autopassagier en te voet. Met ouder worden neemt het gebruik van de auto toe. Het gebruik van het openbaar vervoer valt sterk terug met het stopzetten van het studentenleven. De overgrote meerderheid nam of neemt deel aan het verenigingsleven. Hierbij gaat het vooral om sportverenigingen, in iets mindere mate een jeugdvereniging. Vanaf 16 jaar kiezen jongeren voor verenigingen waar een eigen inbreng sterk speelt. Het merendeel van de jongeren – meer jongens dan meisjes – gaat wel eens over de schreef; het normovertredend gedrag neemt af met de leeftijd.

Het beschreven beeld betreft de 'meerderheid' van de jongeren en betekent dat het voor een minderheid op al deze aspecten er minder goed uitziet. Een kleine groep leeft in conflict met zijn ouders, gaat niet graag naar school, kent negatieve schoolervaringen, is (lange tijd) werkloos, voelt zich niet goed in zijn vel, denkt aan zelfmoord, heeft geen of weinig vrienden, enz.

Algemene informatie:

- Volledige referentie van het boek 'Jongeren in cijfers en letters':

Vettenburg, Nicole, Elchardus, Mark & Walgrave, Lode (Eds.) 'Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 1', Leuven: Lannoo-Campus.

- Inhoudstafel van het boek 'Jongeren in cijfers en letters':

Inleiding

Lijst met afkortingen

HOOFDSTUK 1. OUDERS? GEEN LAST VAN

Jongeren en gezinsrelaties

Ellen Rutgeerts

1. Inleiding
 2. Ouders samen of apart
 - 2.1. Biologische, stief-, co-, pleeg- en andere ouders
 - 2.2. Contact met de 'andere' ouder na scheiding
 3. De relatie met vader en moeder
 - 3.1. Ouders helpen en vragen waar de jongere uitgaat
 - 3.2. Ouders zijn dus responsief en volgen op
 - 3.2.1. De 'responsiviteit van vader' en 'reponsiviteit van moeder'
 - 3.2.2. De 'opvolging door vader en moeder'
 4. Conclusies
- Bibliografie
Lijst van tabellen

HOOFDSTUK 2. OVER MOEDERS ROKKEN EN EIGEN NESTJES

Jongeren en hun gezinssituatie

Ellen Rutgeerts & Ilse Sinnaeve

1. Inleiding
 2. Waar is "thuis"?
 - 2.1. Een algemeen beeld
 - 2.2. De stap naar zelfstandig wonen
 3. Het profiel van de thuisblijvers en de niet-thuisblijvers
 4. Conclusies
- Bibliografie
Lijst van figuren en tabellen

HOOFDSTUK 3. HET SOCIALE PROFIEL VAN DE VLAAMSE STUDENT

Jongeren en school

Cindy Rombauts

1. Inleiding
 2. Financiering van de studie
 3. Woonsituatie studerenden
 4. Studenten in Vlaanderen: een situatieschets
 5. Conclusies
- Bibliografie
Lijst van figuren en tabellen

HOOFDSTUK 4. GRAAG NAAR SCHOOL?

Jongeren en schoolbeleving

Cindy Rombauts

1. Inleiding
 2. Beleving van studerenden met de school en de leraar
 - 2.1. Schoolwelbevinden
 - 2.2. Tevredenheid over contacten met leerkrachten
 3. Conclusies
- Bibliografie
Lijst van tabellen

HOOFDSTUK 5. STUDEREN... OF MAG HET IETS MEER ZIJN?

Jongeren en vakantiejobs

Ilse Sinnaeve

1. Inleiding
 2. Profiel van de studerenden met een bij- of vakantiejob
 - 2.1. Middelbare scholieren
 - 2.2. Studenten hoger onderwijs
 3. Periodes van werk
 4. Conclusies
- Bibliografie
Lijst van tabellen

HOOFDSTUK 6. AAN 'T WERK... OF NIET?

Jongeren en werk

Ilse Sinnaeve

1. Inleiding
 2. Algemene gegevens
 - 2.1. Aantal niet-studerende jongeren
 - 2.2. Scholingsgraad
 3. De positie op de arbeidsmarkt
 - 3.1. Het beroepsstatuut
 - 3.2. Werkloosheid
 - 3.3. Arbeidsregime en soort contract
 4. Arbeidstevredenheid
 5. Conclusies
- Bibliografie
Lijst van tabellen

HOOFDSTUK 7. LEREN VAN DE WIEG TOT HET GRAF?

Jongeren en levenslang en levensbreed leren

Ilse Sinnaeve

1. Inleiding
 2. Opleiding en certificering in het kader van werk
 - 2.1. Verdere opleiding: een zaak van alle jongeren?
 - 2.2. Certificering
 3. Cursussen in de vrije tijd
 4. Conclusies
- Bibliografie
Lijst van tabellen

HOOFDSTUK 8. VAN VOOR NAAR ACHTER, VAN LINKS NAAR RECHTS

Jongeren en mobiliteit

Dieter Burssens

1. Inleiding
2. Resultaten
 - 2.1. Algemeen vervoermiddelgebruik
 - 2.2. Profielen van de gebruikers
 - 2.2.1. Logistische regressiemodellen
 - 2.2.2. Mobiliteit naar leeftijd
 - 2.2.3. Mobiliteit naar geslacht
 - 2.2.4. Mobiliteit onder scholieren, studenten en niet-studenten
 - 2.2.5. Mobiliteit naar opleidingsniveau
 - 2.2.6. Mobiliteit naar verstedelijkingsgraad
 - 2.3. Mobiliteit binnen verschillende domeinen
 - 2.3.1. Mobiliteit in de vrije tijd
 - 2.3.2. Mobiliteit naar school of universiteit
 - 2.3.3. Mobiliteit naar het werk
3. Conclusies
- Bibliografie
- Lijst van tabellen

HOOFDSTUK 9. GEZOCHT: VRIEND (M/V) & LIEF (M/V)

Jongeren, vriendschap en relaties

Hendrikje Huysmans, Ellen Rutgeerts & Ilse Sinnaeve

1. Inleiding
2. Jongeren en vriendschap
 - 2.1. Vriendschapsopvattingen
 - 2.2. Beste vrienden
3. Jongeren en hun lief
 - 3.1. Een lief?
 - 3.2. Een vast lief?
4. Conclusies
- Bibliografie
- Lijst van tabellen

HOOFDSTUK 10. TEVREDEN OVER ZICHZELF, DE BUURT EN MET EEN GEVOEL VAN VEILIGHEID OP WEG NAAR EEN HOOPVOLLE TOEKOMST

Jongeren en welbevinden

Hendrikje Huysmans

1. Inleiding
2. Zelfbeeld
3. Toekomstperspectief
4. Onveiligheidsgevoelens
5. Buurtbeleving
6. Conclusies
- Bibliografie
- Lijst van tabellen

HOOFDSTUK 11. DOE JE MEE?

Jongeren en participatie aan het verenigingsleven

Bram Vanhoutte

1. Inleiding
2. Deelname aan het middenveld

3. Participatieloopbanen
 4. Achtergrondkenmerken van deelnemers
 5. Participatie aan adviesraden
 6. Conclusies
- Bibliografie
Bijlagen
Lijst van tabellen

HOOFDSTUK 12. NIET IN EEN (STEM)HOKJE TE DUWEN?

Jongeren en politiek

Bram Vanhoutte

1. Inleiding
 2. Politieke interesse
 3. Stemintentie
 4. Alternatieve politieke actie
 5. Conclusies
- Bibliografie
Bijlagen
Lijst van tabellen

HOOFDSTUK 13. ALLEMAAL ANDERS, ALLEMAAL GELIJK?

Jongeren en ethnocentrisme

Bram Vanhoutte

1. Inleiding
 2. Ethnocentrisme in de jeugdmonitor
 3. Maatschappelijke betrokkenheid en ethnocentrisme
 4. Conclusies
- Bibliografie
Lijst van tabellen

HOOFDSTUK 14. ONDER, OP EN OVER DE SCHREEF

Jongeren en delinquentie

Dieter Burssens

1. Inleiding
 2. *Darknumber*-onderzoek
 3. Theoretische referentiekaders
 4. Resultaten
 - 4.1. Welke delicten pleegden jongeren het afgelopen jaar?
 - 4.2. Samenhang van delinquent gedrag met achtergrondvariabelen
 - 4.2.1. Geslacht en leeftijd
 - 4.2.2. Sociale bindingen, zelfconcept en toekomstperspectief
 - 4.2.3. Sociale deprivatie
 - 4.2.4. *Peergroup pressure* en sociale controle
 - 4.2.5. Andere verbanden
 - 4.2.6. Logistische regressie
 - 4.3. Veelplegers
 - 4.4. Ontdekking van delicten
 - 4.5. Reden van niet-plegen
 - 4.6. Slachtofferschap
 5. Conclusies
- Bibliografie
Bijlagen
Lijst van tabellen

HOOFDSTUK 15. JONG ZIJN IN VLAANDEREN
De belangrijkste bevindingen uit JOP-monitor 1
Nicole Vettenburg, Mark Elchardus en Lode Walgrave

1. Inleiding
2. Conditions of de leefomstandigheden
 - 2.1. De gezinssituatie
 - 2.2. Het sociale profiel van studerenden in Vlaanderen
 - 2.3. Jongeren en vakantiejobs
 - 2.4. De werksituatie van jongeren
 - 2.5. Jongeren en levenslang en levensbreed leren
 - 2.6. Jongeren en vrienden
3. Convictions
 - 3.1. Jongeren over hun gezinsrelaties
 - 3.2. Jongeren over hun schoolbeleving
 - 3.3. De werktevredenheid bij jongeren
 - 3.4. Jongeren over vriendschap en relaties
 - 3.5. Jongeren over aspecten van hun welbevinden
 - 3.6. Jongeren over politiek
 - 3.7. Jongeren en ethocentrisme
4. Conduct of het gedrag van jongeren
 - 4.1. Hoe jongeren zich verplaatsen
 - 4.2. Jongeren en hun verenigingsleven
 - 4.3. Jongeren en hun delinquent gedrag
5. Samengevat
- Bibliografie

- De uitgeverij:

www.lannoocampus.be

- Meer informatie over het JOP:

www.jeugdonderzoeksplatform.be